

Datum
2024-11-07

Diariernr
KST 2024/302

Ert datum
2024-08-21

Ert diariernr
U2024/01169

Utbildningsdepartementet

Offentlighetsprincipen eller insynslag (SOU 2024:28) och den kompletterande promemorian Offentlighetsprincipen med lättnadsregler för mindre enskilda huvudmän i skolväsendet

Vid en jämförelse av de författningsförslag som presenteras i betänkandet kan konstateras att införandet av offentlighetsprincipen hos privata aktörer på det skollagsreglerade området skulle medföra mer omfattande och snabbare insyn, medan införandet av en insynslag skulle innebära en administrativ lättnad för de enskilda huvudmännen. Förslaget enligt den kompletterande promemorian innebär att den administrativa lättnaden endast ska gälla för vissa mindre aktörer. Det har inte ingått i utredningens uppdrag att förorda avvägningen mellan omfattningen av insynen och minskningen av den administrativa bördan för de enskilda huvudmännen (s. 368). I betänkandet har det därför inte presenterats vilket av förslagen som förordas, något som måste betraktas som en brist. Mot den bakgrunden, och med hänsyn till att de remitterade förslagen är inbördes oförenliga, saknar kammarrätten möjlighet att tillstyrka eller avstyrka något av förslagen.

Kammarrätten har dock följande synpunkter på förslagen.

Offentlighetsprincipen är en beprövad ordning, vilket kan medföra effektivitetsmässiga vinster för förvaltningsdomstolarna om den skulle utsträckas även till att omfatta privata aktörer i skolväsendet. När det gäller insynslagen konstaterar kammarrätten att de föreslagna så kallade vägransbestämmelserna inte framstår som lättillämpade vilket riskerar att motverka förslagets syfte att minska enskilda aktörers administrativa börda. Med dessa påpekanden instämmer kammarrätten i den beskrivning av för- och nackdelar med respektive förslag som förs fram i betänkandet och den kompletterande promemorian. Det avgörande för vilket förslag som ska genomföras bör bero på den slutliga

avvägningen mellan intresset av insyn i offentligfinansierad verksamhet och intresset av minimal administrativ börda för enskilda huvudmän.

I betänkandet föreslås att beslut enligt insynslagen ska överklagas till kammarrätt som första instans, bl.a. med hänvisning till kammarrättens erfarenhet av att tillämpa regelverket om utlämnande av allmänna handlingar (s. 477–478). Förslaget frångår den grundläggande ordningen att tyngdpunkten i förvaltningsdomstolarnas rättskipning ska ligga i förvaltningsrätterna. Kammarrätten anser att även förvaltningsrätterna självfallet har tillräcklig kompetens för att handlägga mål enligt insynslagen. De skäl som förs fram till stöd för att beslut enligt insynslagen ska överklagas till kammarrätt som första instans är knappast övertygande. Beslut enligt insynslagen bör därför, enligt kammarrättens mening, överklagas till förvaltningsrätt som första instans.

Detta yttrande har beslutats av kammarrättslagmannen Mikael Westberg. I handläggningen har även kammarrättsrådet Magnus Schultzberg deltagit. Föredragande har varit kammarrättsfiskalen Siri Karalic Mannheimer.

Mikael Westberg

Siri Karalic Mannheimer

Kopia till

Övriga kammarrätter
Hovrätterna
Förvaltningsrätterna under Kammarrätten i Stockholm
Justitiedepartementet, expeditionschefen och enheten DÅ
Domstolsverket
Kammarrättens intranät
Tidningarnas telegrambyrå